

Ársskýrsla 2012

Efnisyfirlit

ÞJÓÐLEIKHÚSIÐ - GREINARGERÐ ÞJÓÐLEIKHÚSSTJÓRA	2
MARKMIÐ ÁRSINS 2013	4
ÞJÓÐLEIKHÚSRÁÐ	4
LEIKSÝNINGAR Í ÞJÓÐLEIKHÚSINU Á ÁRINU 2012	5
<i>Frumskýningar á eigin sýningum Þjóðleikhússins</i>	5
<i>Frumskýningar á samstarfsverkefnum:</i>	5
<i>Sýningar frá fyrra ári:</i>	6
<i>Gestaleikir</i>	6
<i>Leikferðir</i>	6
<i>Konsertuppfærsla í Hörpu:</i>	6
<i>Viðburðir (áhorfendafjöldi ekki talinn):</i>	6
ANNAÐ LISTRÆNT STARF	7
<i>Listráð</i>	7
<i>Leikhúsuppeldi og fræðsla</i>	7
<i>Sögustund í Kúlunni</i>	7
<i>Þjóðleikur á landsbyggðinni</i>	8
<i>Samstarf við Endurmenntun HÍ</i>	8
<i>Samstarf við Listahátíð í Reykjavík</i>	8
<i>Samstarf við Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra</i>	8
<i>Umræður eftir 6. sýningu</i>	9
<i>Samstarf við erlenda aðila</i>	9
<i>Verðlaun og viðurkenningar</i>	9
GREINARGERÐ FRAMKVÆMDASTJÓRA	10
<i>Rekstur ársins 2012</i>	10
<i>Sýningafjöldi og gestir 2012</i>	10
<i>Fjárlög og forsendur fjárhagsáætlunar</i>	11
<i>Rekstrarreikningur ársins 2012</i>	13
MARKAÐS- OG KYNNINGARSTARF	14
<i>Frumskýningarkort</i>	14
<i>Ungmennakort</i>	14
<i>Kúlukort</i>	14
INNRA STARF	15
<i>Starfsmannastefna</i>	15
<i>Jafnréttisstefna</i>	15
<i>Öryggismál</i>	15
HÚSNÆÐI ÞJÓÐLEIKHÚSSINS	15
TÆKNIBÚNAÐUR LEIKHÚSSINS	16
VIÐAUKAR	17
<i>Viðauki 1 – Tilnefningar Þjóðleikhússins til verðlauna og viðurkenninga</i>	17
<i>Viðauki 2 - endurnýjunarþörf tæknideilda</i>	19
<i>Viðauki 3 – fjöldi starfsmanna eftir starfssviðum</i>	22

Þjóðleikhúsið - greinargerð þjóðleikhússtjóra

Árið 2012 var metár í Þjóðleikhúsinu í ýmsum skilningi. Aðsókn að leikhúsinu var með allra besta móti en sjaldan eða aldrei í sögu Þjóðleikhússins hafa fleiri gestir sótt sýningar þess í Reykjavík á sama almanaksárinu. Árið var líka metár hvað varðar tekjur, en sjálfsaflatekjur leikhússins hafa aldrei vegið hlutfallslega þyngra í rekstrartekjum þess.

Markmiðssetning ársins tók mið af þeim yfirlýsta vilja stjórnenda hússins að standa vörð um hið listræna starf og menningarskyldur stofnunarinnar á tímum aðhalds og niðurskurðar en opinber fjárveiting til leikhússins hefur rýrnað um ríflega þriðjung að raunvirði frá efnahagshruninu.

Verkefnavalið einkenndist af fjölbreytni bæði með tilliti til nýrra innlendra og erlendra leikrita, barnaleikrita og verka sem teljast til klassískra leikhúsbókmennta. Valið tók einnig mið af aðstæðum og nauðsyn þess að laða fleiri gesti að leikhúsinu til að auka sjálfsaflatekjur. Veðjað var á einn magnaðasta og vinsælasta söngleik allra tíma, Vesalingana, og þótt sviðsetningin væri dýr, ekki síst vegna fjölda sviðslistamanna og tónlistarmanna sem ráða þurfti sérstaklega af þessu tilefni, skilaði sá kostnaðarauki sér og gott betur, en aðsókn var með eindæmum góð og tekjunýting fór yfir viðmiðunarmörk. Alltaf má þó búast við sveiflum í aðsókn og tekjum og ekki hægt að treysta á að tekjuaukning síðasta árs sé viðvarandi.

Framúrskarandi listamenn störfuðu fyrir Þjóðleikhúsið á árinu og mikill metnaður einkenndi starfið. Árangurinn speglast meðal annars í þeim fjölda tilnefninga til Grímunnar - íslensku sviðslistaverðlaunanna sem komu í hlut Þjóðleikhússins á árinu, en þær voru fleiri en nokkru sinni eða samtals 36, sem er einsdæmi í íslensku leikhúsi. Af þeim tilnefningum má nefna að fjórar af þeim fimm sýningum sem tilnefndar voru sem sýning ársins voru frá Þjóðleikhúsinu. Þótt verðlaunin í þeim flokki kæmu ekki í hlut Þjóðleikhússins að þessu sinni, var afraksturinn góður í öðrum flokkum, en verðlaun fyrir leikstjórn, leikkonu í aðalhlutverki, leikara í aðalhlutverki, leikkonu í aukahlutverki, söngvara, leikmynd og lýsingu komu öll í hlut listamanna Þjóðleikhússins.

Barnastarf í húsinu var með miklum blóma, en á árinu var haldið sérstaklega upp á aldarafmæli leikhúslíamannsins Thorbjörns Egneris, þess vildarvinar Þjóðleikhússins og eftirlætis íslenskra leikhúsgesta, en verk hans hafa í yfir hálfu öld notið mikilla vinsælda í Þjóðleikhúsinu og hann heiðraði starfið með ýmsum hætti, meðal annars með því að ánafna Þjóðleikhúsinu sýningarrétt og höfundatekjur af sýningum verka sinna á Íslandi. Á leikárinu voru tvö verka hans á dagskrá, Dýrin í Hálsaskógi sem frumsýnt var strax í byrjun september og Karíus og Baktus laust eftir áramót. Leitin að jölunum var tekið til sýninga áttunda árið í röð og Þjóðleikhúsið bauð börnum í eldri deildum leikskóla upp á Sögustund í Kúlunni, eins og undanfarin þrjú ár. Þjóðleikhúsið fór í leikför til Akureyrar í samvinnu við Leikfélag Akureyrar með uppfærslu sína á Afmælisveislunni og tvær sýningar, sem teknar voru upp á sviðum Þjóðleikhússins, voru sýndar í Ríkissjónvarpinu, Íslandsklukkan og Litla skrímslið og stóra skrímslið í leikhúsinu. Að auki sótti Þjóðleikhúsið Hörpu heim, með tónleikauppfærslu af stórsýningu ársins, Vesalingunum.

Samstarf var við Listahátíð í Reykjavík um fjóra viðburði á sviðum Þjóðleikhússins á hátíðinni 2012. Þjóðleikhúsið átti einnig í samstarfi við leiklistarhátíðina Lókal, danshátíðina Reykjavík Dance festival og leiklistardeild LHÍ - fræði og framkvæmd um sýningaaðstöðu. Þjóðleikhúsið átti margvíslegt samstarf við sjálfstæða sviðslistahópa á árinu um ýmiskonar nýsköpun, auk þess að hýsa uppistand og gestasýningar í Leikhúskjallaranum. Samstarf Þjóðleikhússins og brúðuleikhúss Bernds Ogronniks var staðfest til frambúðar og honum veitt aðstaða í Þjóðleikhúsinu, en í upphafi árs lagðist starfsemi Brúðuheima í Borgarnesi af. Samvinnu við Endurmenntun Háskóla Íslands um námskeiðahald í tengslum við sýningar leikhússins var haldið áfram. Þjóðleikhúsið átti einnig samstarf var við Félag leikskálda og handritshöfunda um námskeið í leikritun.

Ástralski leikstjórinn Benedict Andrews, sem gat sér gott orð fyrir sviðsetningu á Lé konungi árið 2010, kom að starfi Þjóðleikhússins á ný með sviðsetningu á Macbeth, sem var jólasýning Þjóðleikhússins. Mikill fengur er að samstarfi Þjóðleikhússins við Benedict, en vegur hans sem leikstjóra eykst stöðugt. Hann er ekki aðeins hátt skrifaður og margverðlaunaður í sínu heimalandi, heldur hafa sýningar hans í ýmsum af helstu leikhúsum Evrópu vakið verðskuldaða athygli og hlotið margvíslegar viðurkenningar.

Þjóðleikur, leiklistarverkefni haldið að frumkvæði fræðsludeildar Þjóðleikhússins í samstarfi við fjölmarga aðila á landsbyggðinni, var á undirbúningsári, en verkefnið er tvíæringur og annað hvert ár er haldin uppskeruhátíð með stórum leiklistarhátíðum á landsbyggðinni. Stöðugt fleiri landshlutar og sveitarfélög eru þátttakendur í verkefninu sem nú er orðið risavaxið og nær til Austurlands, Norðurlands vestra og eystra, auk Suðurlands eða alls fjögurra landshluta og mörg hundruð ungmenna.

Rekstur ársins er innan viðmiðunarmarka eða hallalaus og gott betur, en á árinu tókst að vinna upp rekstrarhalla síðasta árs, samkvæmt útreikningum Þjóðleikhússins. Það er þó ekki sú niðurstaða sem blasir við í ársreikningi og helgast hún af þeirri staðreynd að ófyrirséðri greiðsluskyldu stofnunarinnar, vegna kjarasamninga sem gerðir voru af fjármálaráðherra fyrir hönd Ríkissjóðs eftir að fjárlög ársins voru samþykkt og voru umfram viðmiðunarmörk, var ekki mætt með fjárveitingu, nema að óverulegu leyti. Sú afgreiðsla er í trássi við hefð og ótvíærða lagaskyldu. Sá kostnaðarauki sem útaf stendur veldur halla á rekstrarniðurstöðu ársins.

Viðhaldi Þjóðleikhúsbyggingarinnar er vel sinnt af Fasteignum ríkissjóðs, en beðið er með eftirvæntingu eftir að bætt verði úr geymsluaðstöðu við aðalsvið. Þeirri úrlausn að reisa skemmu til bráðabirgða á palli við sviðsdyr til austurs hefur verið heitið. Bygging skemmunnar er orðin afar brýn fyrir starfsemi hússins, og fann leikhúsið nú síðast tilfinnanlega fyrir þörf fyrir hana þegar hætta þurfti að sýna eina glæsilegustu sýningu ársins, Macbeth, vegna skorts á geymslurými leikmynda.

Viðhald tækjabúnaðar situr einnig að mestu á hakanum, þar sem sérstakur fjárlagaliður merktur stofnkostnaði og viðhaldi í Þjóðleikhúsinu var felldur brott auk almenns niðurskurðar til stofnunarinnar í kjölfar efnahagshrunsins. Mörg brýn erindi bíða úrlausna, svo sem endurnýjun á dimmerum, undirstöðutækni vegna ljósabúnaðar leikhússins, endurnýjun á þráðlausum hljóðbúnaði vegna opinberrar tilskipunar um breytt tíðnisvið og fleira.

Starfsfólk Þjóðleikhússins við setningu leikársins 1. september, 2012

Markmið ársins 2013

Listræn markmið

Að standa að öflugum leiklistastarfi í samræmi við lögbundnar skyldur stofnunarinnar, meðal annars með því að:

- Leggja áherslu á innlenda leikritun og höfundastarf, sem og frumflutning nýrra innlendra verka.
- Miða að því að verkefnavalið myndi sterka og fjölbreytta heild, með ríkt erindi og breiða tilhöfðun.
- Leitast við að tryggja að leikhúsið hafi á að skipa framúrskarandi teymi listamanna til að sinna þeim verkefnum sem áætluð eru á dagskrá leikhússins.
- Leita leiða til að efla starf í þágu barna enn frekar, meðal annars með því að opna sérstakt brúðuleikhús innan vébanda Þjóðleikhússins í samstarfi við Brúðuheima.
- Tengja Þjóðleikhúsið við menningarstarf í þágu ungs fólks á landsbyggðinni með því að efna til og fylgja eftir þriðja Þjóðleiksverkefninu í samstarfi við menningarmiðstöðvar og sveitarfélög, nú í samtals 5 landshlutum.
- Þróa áfram samstarf við sviðslistahópa og leikhús sem vinna að skyldum markmiðum eða geta breikkað þá flóru listastarfs sem unnin er á forræði Þjóðleikhússins.
- Efla tengsl við erlent leikhúsfólk og sérfræðinga, leikhús og hátíðir með gagnkvæman ávinning í huga.
- Vinna með áhugaleikfélögum á landsbyggðinni að vali á athyglisverðustu áhugasýningunni.
- Sýna að minnsta kosti eitt verk á árinu utan höfuðborgarsvæðisins.
- Þjóða áhugaverðum gestasýningum að sýna í leikhúsinu.

Rekstrarleg markmið:

Að standa vörð um starfsemi Þjóðleikhússins og leitast við að tryggja skilvirkni og stöðugleika í rekstri meðal annars með því að:

- Leitast við að viðhalda góðri aðsókn að leikhúsinu.
- Eiga í virkum samskiptum við ráðherra menningarmála og fagráðuneyti um málefni Þjóðleikhússins og fylgja eftir áherslum og rekstrarlegum þörfum.
- Eiga í virkum samskiptum við starfsmannaskrifstofu fjármálaráðuneytis um starfsmannamál og skilvirka samningagerð.
- Eiga í virkum samskiptum við fasteignir ríkissjóðs og fylgja eftir þeim þörfum sem snúa að viðhaldi, endurnýjun og bættri aðstöðu, með sérstakri áherslu á geymsluaðstöðu við aðalsvið.
- Gæta hagsmuna Þjóðleikhússins gagnvart opinberum aðilum, félagasamtökum og einstaklingum og leitast við að tryggja rétt leikhússins í öllum álitamálum.
- Starfa innan fjárheimilda og standa vörð um fjármuni Þjóðleikhússins og eigur.

Þjóðleikhúsráð

Þær breytingar urðu á skipan Þjóðleikhúsráðs á árinu að Halldór Guðmundsson varaformaður ráðsins hvarf til annarra starfa. Helga Vala Helgadóttir, varamaður hans, tók fast sæti á fundi ráðsins þann 29. maí. Varamaður hennar er Felix Bergsson.

Ráðið er nú skipað með eftirfarandi hætti:

Ingimundur Sigfússon, formaður, Helga Vala Helgadóttir, varaformaður og Lís Kristjánsdóttir, öll skipuð án tilnefninga. Randver Þorláksson, tilnefndur af FÍL,

Rúnar Guðbrandsson, tilnefndur af FLÍ og Hallur Helgason, áheyrnarfulltrúi starfsmanna. Til vara eru Illugi Gunnarsson, Felix Bergsson, Andri Snær Magnason, Edda Arnljótsdóttir og Eva Rún Snorradóttir.

Leiksýningar í Þjóðleikhúsinu á árinu 2012

Tilgreindur er áhorfendafjöldi og sýningafjöldi hverrar sýningar á almanaksárinu 2012.

Frumskýningar á eigin sýningum Þjóðleikhússins

- Dagleiðin langa eftir Eugene O'Neill. Frumsýning í Kassanum 24. febrúar. Sýningar 27 og áhorfendur 3.138.
- Vesalingarnir eftir Schönberg og Boublil. Frumsýning á Stóra sviðinu 3. mars. Sýningar 60 og áhorfendur 25.342.
- Afmælisveislan eftir Harold Pinter. Frumsýning í Kassanum 27. apríl. Sýningar 30 og áhorfendur 3.637.
- Dýrin í Hálsaskógi eftir Thorbjörn Egner. Frumsýning á Stóra sviðinu 8. september. Sýningar 43 og áhorfendur 19.933.
- Sögustund: Búkolla eftir leikhópin. Sýning fyrir leikskólahópa. Frumsýning í Kúlunni 11. september. Sýningar 36 og áhorfendur 4.120.
- Með fulla vasa af grjóti eftir Marie Jones. Frumsýning á Stóra sviðinu 15. september. Sýningar 18 og áhorfendur 6.186.
- Jónsmessunótt eftir Hávar Sigurjónsson. Frumsýning í Kassanum 11. október. Sýningar 27 og áhorfendur 3.232.
- **Tveggja þjónn** eftir Richard Bean. Frumsýning á Stóra sviðinu 12. október. Sýningar 22 og áhorfendur 7.327.
- **Macbeth** eftir William Shakespeare. Frumsýning á Stóra sviðinu 26. desember. Sýningar 4 og áhorfendur 1.409.

Frumskýningar á samstarfsverkefnum:

- **Ég er vindurinn** eftir Jon Fosse. Í samvinnu við Sóma Þjóðar. Frumsýning í Leikhúskjallaranum 29. janúar. Sýningar 7 og áhorfendur 206.
- **Sjöundá** leiksýning byggð m.a. á Svartfugli eftir Gunnar Gunnarsson. Handrit: Aldrei óstelandi. Í samvinnu við Aldrei óstelandi. Frumsýning í Kúlunni 17. febrúar. Sýningar 11 og áhorfendur 516.
- **Glerdýrin** eftir Tennessee Williams. Í samvinnu við Fátæka leikhúsið. Frumsýning í Leikhúskjallaranum 20. mars. Sýningar 5 og áhorfendur 305.
- **Skýjaborg** eftir Tinna Grétarsdóttur. Danssýning fyrir börn í samvinnu við Tinna Grétarsdóttur. Frumsýning í Kúlunni 24. mars. Sýningar 10 og áhorfendur 525.
- **Glymskrattinn**, tónleika- og danssýning eftir Melkorku Sigríði og Sigríði Soffíu. Í samvinnu við Listahátíð í Reykjavík. Frumsýning í Leikhúskjallaranum 23. maí. Sýningar 5 og áhorfendur 233.
- **Gamli maðurinn og hafið** brúðusýning eftir Bernd Ogrodnik, byggð á verki Hemingways. Í samvinnu við Brúðuheima og Listahátíð í Reykjavík. Frumsýning í Kúlunni 26. maí. Sýningar 12 og áhorfendur 738.
- **Kameljón** eftir Álfrúnu Helgu Örnólfsdóttur, Friðgeir Einarsson og Margréti Örnólfsdóttur. Samstarfsverkefni. Frumsýning í Kúlunni 22. ágúst. Sýningar 5 og áhorfendur 321.
- **Nýjustu fréttir** brúðuleikhús í samstarfi við VaVaVoom. Frumsýning í Kúlunni 18. október. Sýningar 8 og áhorfendur 393.
- **Ástin**. Tómas R. Einarsson og Ólafía Hrönn Jónsdóttir. Samstarfsverkefni. Frumsýning í Leikhúskjallaranum 2. nóvember. Sýningar 6 og áhorfendur 359.
- **Já elskan**. Í samstarfi við Steinunni Ketilsdóttur. Frumsýning í Kassanum 28. desember. Sýningar 2 og áhorfendur 200.

Sýningar frá fyrra ári:

(sýningar leikhússins og samstarfsverkefni):

- **Hreinsun** eftir Sofi Oksanen. Sýningar á Stóra sviðinu frá 5. janúar. Sýningar 3 og áhorfendur 897.
- **Heimsljós** eftir Halldór Laxness. Leikgerð: Kjartan Ragnarsson. Sýningar á Stóra sviðinu frá 7. janúar. Sýningar 19 og áhorfendur 6.019.
- **Litla skrímslið og stóra skrímslið í leikhúsinu** eftir Áslaugu Jónsdóttur. Sýningar í Kúlunni frá 8. janúar. Sýningar 43 og áhorfendur 3.472.
- **Judy Garland** eftir Láru Sveinsdóttur. Samstarfsverkefni. Sýningar í Leikhúskjallaranum frá 8. janúar. Sýningar 3 og áhorfendur 106.
- **Svartur hundur prestsins** eftir Auði Övu Ólafsdóttur. Sýningar í Kassanum frá 8. janúar. Sýningar 7 og áhorfendur 856.
- **Leikhús listamanna - Soirée**. Samstarfsverkefni. Sýningar í Leikhúskjallaranum frá 17. janúar. (Áhorfendafjöldi ekki talinn).
- **Uppnám**. Þörupiltar og Viggó og Víóletta. Samstarfsverkefni. Sýningar í Leikhúskjallaranum frá 3. febrúar. Sýningar 1 og áhorfendur 283.
- **Hvílíkt snilldarverk er maðurinn** Leiksýning byggð á verkum Williams Shakespeares eftir Sigurð Skúlason og Benedikt Árnason. Samstarfsverkefni. Sýningar í Leikhúskjallaranum frá 19. maí. Sýningar 2 og áhorfendur 85.
- **Mið-Ísland, uppistand**. Sýningar á Stóra sviðinu og í Leikhúskjallaranum frá 21. maí. Sýningar 12 og áhorfendur 6.081.
- **Leitin að jólnum** eftir Þorvald Þorsteinsson og Árna Egilsson. Sýningar á Leikhúsoftinu frá 24. nóvember. Sýningar 25 og áhorfendur 2.144.

Gestaleikir

- **Orð skulu standa**. Sýningar í Leikhúskjallaranum frá 2. febrúar. Sýningar 13 og áhorfendur 1.300.
- **Bliss** eftir Ragnar Kjartansson. Myndlist/ópera/leikhús. Í samvinnu við Listahátíð í Reykjavík. Sýning á Stóra sviðinu 21. maí. Áhorfendur: 1.450.
- **Pétur Gautur** eftir Henrik Ibsen. Gestaleikur frá Luzerner Theater í Sviss. Í samvinnu við Listahátíð í Reykjavík. Sýning á Stóra sviðinu 30. maí. Áhorfendur: 385.
- **Hringurinn** eftir Hrefnu Friðriksdóttur. Leikfélag Kópavogs. Athyglisverðasta áhugaleiksýning ársins sýnd í Kassanum 22. júní. Áhorfendur: 138.
- **Minningartónleikar** Kristjáns Eldjárns á Stóra sviðinu 7. júní. Áhorfendur: 436.
- **Johan Glans**, uppistand á Stóra sviðinu 29. september. Áhorfendur: 166.

Leikferðir

- **Afmælisveislan** eftir Harold Pinter. Sýnt í Samkomuhúsinu á Akureyri 28. og 29. september. Sýningar 3 og áhorfendur 450.

Konsertuppfærsla í Hörpu:

- **Vesalingarnir**. Konsertuppfærsla í Eldborg í Hörpu 2. september. Áhorfendur 1.247.

Viðburðir (áhorfendafjöldi ekki talinn):

- Norræna leikskáldahraðlestin. Leiklestrar í Kassanum 22. og 23. ágúst.
- Höfundasmiðja Félags leikskálda og handritshöfunda og Þjóðleikhússins. Leiklestrar í Kjallaranum 17. september.

Áhorfendur alls á árinu 2012: 103.736

Annað listrænt starf

Höfundastarf

Þjóðleikhúsið hefur margháttað samstarf við höfunda, með sýningum á verkum þeirra, handritsráðgjöf og leiklestrum.

Auk hefðbundins höfundastarfs átti Þjóðleikhúsið einnig samstarf við Félag leikskálda og handritshöfunda um námskeið í leikritun, eða Höfundasmiðju sem haldin var að vori. Kynning á verkefnum fór fram í Leikhúskjallaranum í september, þar sem höfundar kynntu verk sín og leiknar voru valdar senur fyrir boðsgesti.

Þjóðleikhúsið tók einnig virkan þátt í samnorrænu höfundastarfi, en norrænu leikskáldaverðlauninum sem til þessa hafa fallið í skaut einu norrænu leikskáldi var á þessu ári breytt í leikskáldalest, þar sem leiklesin voru tilnefnd verk frá öllum Norðurlöndunum. Leikskáldalestin var sett af stað í Kassanum í Þjóðleikhúsinu í lok ágúst í samvinnu við Leiklistarsamband Íslands og Norræna leiklistardaga.

Listráð

Í listráði Þjóðleikhússins sátu fyrri hluta ársins 2012, auk Tinnu Gunnlaugsdóttur þjóðleikhússtjóra og Melkorku Teklu Ólafsdóttur leiklistarráðunautar, þau Kristín Jóhannesdóttir leikstjóri, Stefán Jónsson leikstjóri og Atli Rafn Sigurðarson leikari. Rúnar Guðbrandsson leikstjóri tók sæti Stefáns Jónssonar í listráði haustið 2012.

Leikhúsuppeldi og fræðsla

Mikill áhugi er hjá börnum og ungmennum á að koma í heimsókn í leikhúsið á skólatíma. Fjöldmargir skólahópar, allt frá leikskólabörnum til háskólanema, fengu að kynnast sögu leikhússins og því sem unnið er á bak við tjöldin í tæknideildum. Nemendur koma líka í starfskynningar og staldra þá lengur við og fá nánari innsýn í leikhússtarfið. Þau vinna síðan verkefni í skólanum um heimsóknina. Það kemur flestum skemmtilega á óvart hversu margbreytileg störf eru í leikhúsinu, þessu fallega húsi sem þau eiga sjálf og er engu öðru húsi líkt á Íslandi.

Sögustund í Kúlunni

Fjórða leikárið í röð bauð Þjóðleikhúsið öllum börnum í elstu deildum leikskóla á höfuðborgarsvæðinu í leikhús til að fræðast um leikhúsið og njóta leiksýningar. Sögustund hefur mælst afar vel fyrir hjá leikskólunum, jafnt börnum, kennurum sem foreldrum, og á fimmta þúsund börn komu í heimsókn í leikhúsið haustið 2012.

Hugmyndin með Sögustund er að kynna börnum leikhúsið og veita þeim þá einstöku reynslu sem leikhúsferð er. Lengi býr að fyrstu gerð, og leiklistaruppeldi er afar mikilvægt. Ekki búa öll börn við það að geta sótt leikhús með foreldrum sínum, og vill leikhúsið með þessum hætti opna þennan reynsluheim fyrir öllum börnum.

Nú í ár var Sögustundin um Búkollu endurunnin og endurfrumsýnd í leikstjórn Stefáns Halls Stefánssonar. Sprellfjörug sýning með tónlist, gamni og alvöru, þar sem lögð var áhersla á hvernig við öll, börnin líka, getum leikið og búið til leikhús.

Barnleikhúsið í Kúlunni hefur nú starfað í sex ár og hefur fest sig rækilega í sessi.

Samstarfsverkefni og gestaleikir

Fjöldi samstarfsverkefna var á dagskrá leikhússins á árinu 2012. Aukið samstarf Þjóðleikhússins við leikhópa, brúðulistafólk og danshópa hefur veitt nýjum straumum inn í starfið og aukið fjölbreytni og framboð sýninga.

Þjóðleikhúsið telur mikilvægt að tengjast grasrótastarfi í sviðslistum, bæði ungum leikskáldum, upprennandi leikstjórum og leikurum og hræringum í íslensku dansleikhúslífi með nánnum hætti.

Þjóðleikhúsið hefur einnig stutt við bakið á ungu leikhúslistafólki með því að ljá því æfinga- og sýningarými, en það getur skipt sköpum fyrir fjárvana leikhópa að fá slíka aðstöðu til afnota. Einnig hefur Þjóðleikhúsið veitt stuðning varðandi tækni og ýmiskonar aðstoð frá starfsfólki leikhússins. Það er þó ljóst að þetta eykur álag á starfsfólk og fjöldi samstarfsverkefna var við efri mörk á árinu. Þjónusta og kostnaður vegna skiptinga leikmynda á leiksviðum var umtalsverður, en aðstaða í leikrýmum Þjóðleikhússins í Kassanum og Kúlunni takmarkar verulega möguleika leikhússins til að taka á móti samstarfsverkefnum, þar sem húsnæðið er ekki byggt sem leiksvið upphaflega, heldur til að stunda þar líkamsrækt. Einnig er talsverður hljóðleki milli hæða.

Starfsemi í Leikhúskjallara var umtalsverð á árinu, en nýting tekur mið af þeim annmörkum sem fylgja rýminu, svo sem lítilli lofthæði og súlum sem skerða sjónlínur. Hvort tveggja takmarkar möguleika til lýsingar auk þess sem umbúnaður sýninga verður að vera í lágmarki, sökum skorts á aðstöðu. Einnig verður að gæta að hljóðleka en Leikhúskjallarinn er beint undir áhorfendasal stóra sviðsins.

Að teknu tilliti til þessara aðstæðna hefur Leikhúskjallarinn reynst hentugur sem vettvangur gestasýninga og samstarfsverkefna.

Þjóðleikur á landsbyggðinni

Þjóðleikur er risavaxið leiklistarverkefni haldið að frumkvæði fræðsludeildar Þjóðleikhússins í samstarfi við fjölmarga aðila á landsbyggðinni. Leikhópum ungs fólks á aldrinum 13-20 ára er boðið að setja upp eitt af þremur nýjum leikverkum sem skrifuð eru sérstaklega fyrir verkefnið. Við uppsetninguna njóta þau stuðnings fagaðila í Þjóðleikhúsinu í formi námskeiða (bæði í Þjóðleikhúsinu og í heimabyggð) og lýkur verkefninu með leiklistarhátíð í viðkomandi landshluta. Veturinn 2011-2012 var undirbúningsár En Þjóðleikur er tví-æringur.

Samstarf við Endurmenntun HÍ

Þjóðleikhúsið hélt á árinu áfram að eiga samstarf við Endurmenntun HÍ um námskeið fyrir almenning í tengslum við sýningar leikhússins. Boðið var upp á námskeið í tengslum við Vesalingana, Macbeth og Dýrin í Hálsaskógi.

Samstarf við Listahátíð í Reykjavík

Þjóðleikhúsið hélt áfram öflugu samstarfi við **Listahátíð í Reykjavík** með samtals fjórum samstarfsverkefnum. Brúðusýningunni **Gamli maðurinn og hafið** í Kúlunni, danssýningunni **Glymskrattinn** í Leikhúskjallaranum, Myndlistar-/óperu- gjörningnum **Bliss** á Stóra sviðinu og gestasýningu á **Péttri Gaut** frá Luzerne leikhúsinu, sem einnig var á Stóra sviðinu. Með nýjum listrænum stjórnanda Listahátíðar og breyttum áherslum og aðstæðum, verður ekki af fyrirhuguðu samstarfsverkefni á komandi vori, **H, an incident**, sem þegar hafði verið setta á dagskrá og kynnt í haustbæklingi leikhússins. Vonir standa til að af verkefninu geti orðið árið 2014.

Samstarf við Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra.

Boðið var upp á táknmálstúlkun fyrir heyrnarlausra og heyrnarskerta á sýningu á Dýrunum í Hálsaskógi í samvinnu við Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra með aðkomu félags heyrnarlausra og foreldrafélags heyrnalusra.

Athyglisverðasta áhugasýning ársins

Athyglisverðasta áhugasýning ársins var valin að vanda. Fyrir valinu að þessu sinni varð Hringurinn eftir Hrefnu Friðriksdóttur í uppsetningu Leikfélags Kópavogs. Nefnd á vegum Þjóðleikhússins skoðaði margar sýningar sem sótt höfðu um, og gaman var að verða vitni að frjóu starfi áhugaleikfélaganna í landinu og tengjast því með þessum hætti.

Umræður eftir 6. sýningu

Þjóðleikhúsið bauð leikhúsgestum upp á umræður með þátttöku listrænna stjórnenda og leikenda sýninga eftir 6. sýningu á hverju verki. Þessar umræður, sem nú eru haldnar annað leikárið í röð, hafa tekist afar vel og reynst frjór vettvangur skoðanaskipta milli sviðs og salar.

Afmæli Thorbjörns Egners

Þjóðleikhúsið setti upp tvær leiksýningar á verkum norska skáldsins Thorbjörns Egners á aldarafmæli hans, Dýrin í Hálsaskógi og Karíus og Baktus. Samband Egners við Þjóðleikhúsið var margháttað og náíð, og vinsældir verka hans á Íslandi eru slíkar, að margir vilja telja barnaleikrit hans til íslenskrar barnaleikhússklassíkur. Í tilefni afmælisins setti Þjóðleikhúsið upp sýningu á teikningum hans í áhorfendaráými. Einnig tók leikhúsið þátt í sýningu sem sett var upp í Þjóðarþókhöfðunni skáldinu til heiðurs. Í samvinnu við norska sendiráðið var syni Thorbjörns Egners, Björn Egner, boðið til landsins til að vera viðstaddur frumsýningu.

Samstarf við erlenda aðila

Það að fá erlenda leikhússlistamenn hingað til samstarfs er Þjóðleikhúsinu, listamönnum þess og áhorfendum afar mikilvægt, því að þeir geta veitt ferskum straumum inn í leikhúslífið og veitt nýja sýn á leikhúsið.

Þjóðleikhúsið fékk á árinu hingað til lands danshöfundinn Kate Flatt til að hanna dansatriði fyrir sýningu leikhússins á Vesalingunum. Kate Flatt er þekktur danshöfundur í sínu heimalandi, Bretlandi, og sá meðal annars um kóreógraffu í frumuppfærslunni á Vesalingunum.

Benedict Andrews setti upp á árinu rómaða sýningu á Macbeth eftir Shakespeare á Stóra sviði Þjóðleikhússins. Samstarf leikhússins við Benedict Andrews hefur verið afar gjöfult, skilað áhrifamiklum leiksýningum og verið örvandi fyrir leikara og allt starfsfólk hússins. Þjóðleikhúsið vinnur nú að undirbúningi sýningar í leikstjórn hans leikárið 2014-2015.

Þjóðleikhúsið hefur kallað annan framúrskarandi leikstjóra til liðs við sig, Stefan Metz. Hann setti á sínum tíma hér upp Krítarhringinn í Kákasus við frábærar undirtektir jafnt áhorfenda sem listamanna hússins. Stefnt er að því að Metz leikstýri við Þjóðleikhúsið leikárið 2013-2014 einu af meistaraverkum leikbókmennta 20. aldar.

Verðlaun og viðurkenningar.

Sýningar Þjóðleikhússins og listamenn þess hlutu verðskuldaða athygli fyrir listræna metnað og framúrskarandi árnagur.

Eftirtaldir aðilar hlutu Grímuverðlaun Leiklistarsambands Íslands.

Guðjón Pedersen fyrir leikstjórn í Afmælisveislunni

Kristbjörg Kjeld, leikkona ársins í aðalhlutverki fyrir Afmælisveisluna

Björn Thors, leikari ársins í aðalhlutverki fyrir Afmælisveisluna

Ólafía Hrönn Jónsdóttir, leikkona ársins í aukahlutverki fyrir Heimsljós

Þór Breiðfjörð, söngvari ársins fyrir Vesalingana

Ilmur Stefánsdóttir fyrir leikmynd í Hreinsun

Halldór Örn Óskarsson fyrir lýsingu í Hreinsun

Menningarverlaun DV í dansi hlaut dansýningin Skýjaborg, danssýning fyrir börn, sem sýnd var sem samstarfsverkefni í Kúlunni.

Nánar um tilnefningar og verðlaun í viðauka 1.

Greinargerð framkvæmdastjóra

Framlag til Þjóðleikhússins lækkaði um 12,9 millj.kr. milli ára að frátöldum launa- og verðlagsbreytingum til að mæta markmiðum ríkisstjórnarinnar í ríkisfjármálum. Því var enn skorið niður gagnvart Þjóðleikhúsinu árið 2012.

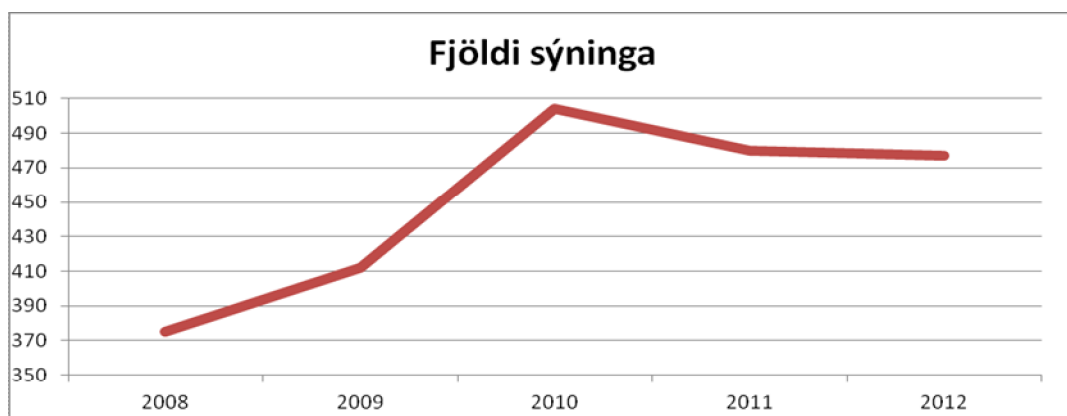
Ekki fékkst heldur bættur sá niðurskurður sem leikhúsið varð fyrir 2011 og varðaði fjármuni til tækjakaupa. Fjárlagaliður 969-673 þar sem Þjóðleikhúsinu hafði 20 m.kr. var þannig ekki endurvakinn og þrengir þetta reksturinn en samantekt um endurnýjunarþörf Þjóðleikhússins var kynnt Mennta- og menningarmálaráðherra á fundi í byrjun janúar 2012. Sú kynning á þröngri stöðu Þjóðleikhússins varðandi úr sér genginn tækjabúnað skilaði heldur ekki breytingu á fjárveitingum ársins 2013 og virðist þar með raungerður 20 m.kr. viðbótarniðurskurður gagnvart Þjóðleikhúsinu. Tæknilegur aðbúnaður Þjóðleikhússins er langt frá því að vera ásættanlegur og í hverjum mánuði bila tæki við notkun og þannig hefur komið upp sú staða oftar en einu sinni að viðgerð fer fram fyrir allra augum á meðan sýning er í gangi. Ef fella á endurnýjun og viðhald tækjabúnaðar inn í rekstraráætlun er ljóst að draga verður úr umfangi starfseminnar eða segja upp fólki og kaupa tæki.

Rekstur ársins 2012

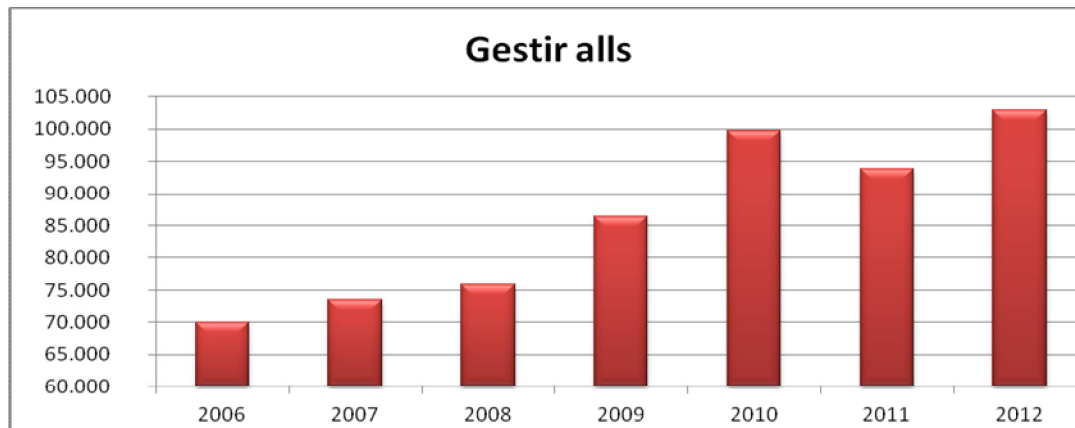
Ljóst er að halli ársins 2012 verður 12 millj.kr. og bætist sá halli við rúmlega 8 millj. kr. halla ársins 2011 sem áður hefur verið gerð grein fyrir. Halla ársins 2012 má rekja til þess að gerðir voru kjarasamningar við þrjá hópa starfsmanna sem voru þó nokkuð umfram forsendur fjárlaga. Með því skapaðist ófyrirséð greiðsluskylda hjá Þjóðleikhúsinu enda er stofnuninni ætlað að efna gerða samninga. Einungis fékkst brot af viðbótarkostnaði vegna kjarasamninganna bætt eða 4 millj.kr. af þeim 23.753.874 kr. sem þessir kjarasamningar kostuðu umfram forsendur fjárlaga, en einnig skal nefnt að Þjóðleikhúsinu var heldur ekki bættur ófyrirséður kostnaður sem féll á leikhúsið við úrskurð Kjararáðs frá 21. desember s.l. þó teknir hafi verið frá fjármunir með fjáráukalögum ársins 2012 til að mæta þeim kostnaði. Við þetta hefur Þjóðleikhúsið gert alvarlegar athugasemdir og afgreiðslu málsins alla, en rekstraráætlun ársins 2013 skal leggja fram með það að markmiði að leikhúsið starfi innan fjárheimilda og nái til baka halla fyrri ára.

Sýningafjöldi og gestir 2012

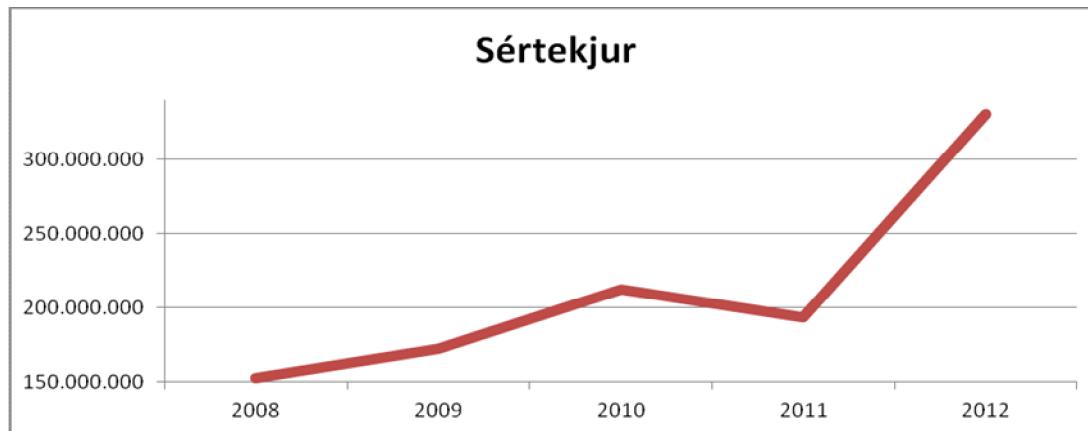
Sýningar ársins 2012 voru 477 og er það svipað og árið á undan, en heldur færri sýningar en 2010

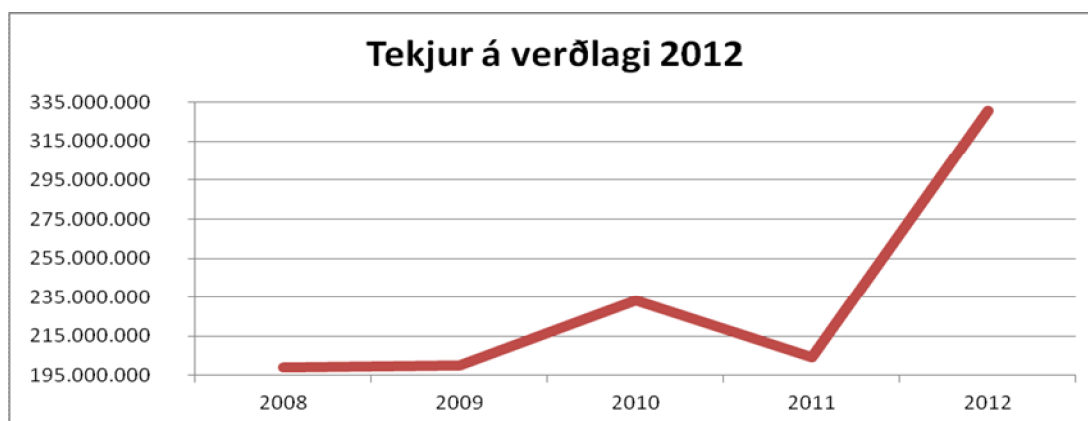
Gestum fylgjaði hins vegar milli ára og eru fleiri en undanfarin mörg ár. Þar með er ljóst að sætanýting var mjög góð. Gestir á árinu voru 102.856.

Sértekjur jukust um 70% milli ára og réð þar miklu hversu vinsælar stóru sýningar leikhússins voru, en uppselt var á allar sýningar á Vesalingunum og Dýrunum í Hálsaskógi.

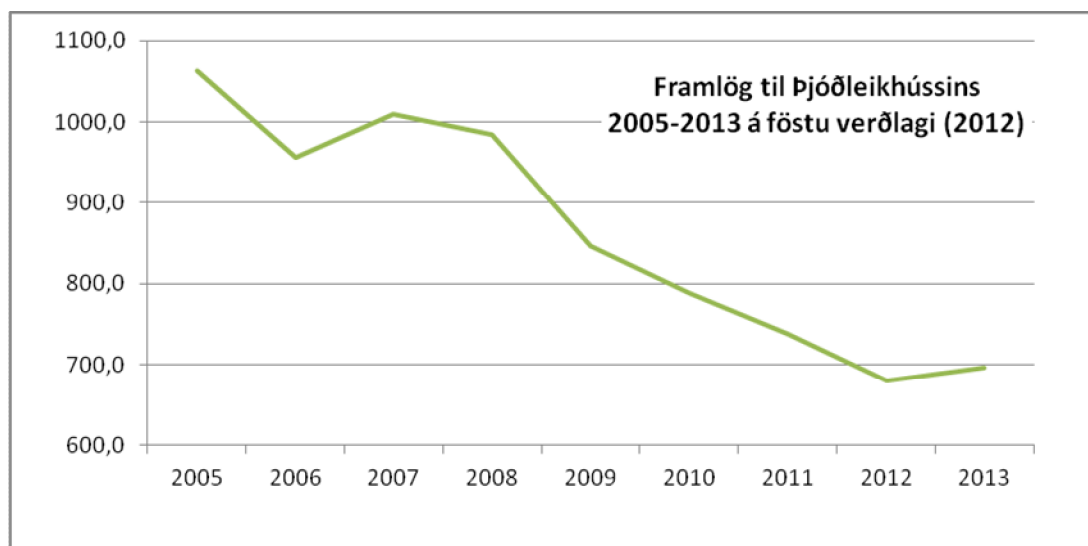
Ef skoðaðar eru sértekjur Þjóðleikhússins undanfarinna ára og þær færðar til verðlags ársins 2012 þá má sjá að aukning milli ára er 62%

Fjárlög og forsendur fjárhagsáætlunar

Fjárveiting til Þjóðleikhússins árið 2013 verður 725 m.kr. Á föstu verðlagi, en hér hafa allar upphæðir verið færðar á verðlag ársins 2012 með neysluvísitölu og framlag 2013 leiðrétt m.v. verðbólguþá Hagstofunnar, má sjá að framlag til Þjóðleikhússins er 34% lægra í raun en það var árið 2005. Á hinn bóginn má sjá að framlög til Þjóðleikhússins hækka milli árána 2012 og 2013

á föstu verðlagi. Við framlagningu fjárlagafrumvarps ársins 2013 var þetta ekki raunin. Ástæða hækkunarinnar er kostnaðarauki vegna þeirra kjarasamninga sem gerðir voru á árinu 2012. Einnig er rétt að nefna að mennta- og menningarmálaráðherra gerði sitt til að rétta hlut Þjóðleikhússins vegna fjárveitinga ársins 2013 og ber að þakka það sérstaklega.

Til þess að greiða halla ársins 2012, sem eins og áður sagði er tilkominn vegna þess að ekki hefur fengist bættur kostnaður vegna kjarasamninga þeirra sem fjármála- og efnahagsráðherra gerði fyrir hönd ríkissjóðs, þarf að grípa til aðgerða í starfsmannamálum s.s. uppsagna og munu þær líklega varða 4-5 einstaklinga bæði meðal listamanna en einnig í öðrum deildum þar sem því verður við komið. Þetta mun veikja Þjóðleikhúsið til lengri tíma og munu allar aðgerðirnar, sem verða ekki síður sársaukafullar en aðrar uppsagnir í nýliðinni fortíð, miða að því að lágmarka tjónið. Þegar hefur einum einstaklingi verið sagt upp vegna þessa.

Einnig er mikilvægt að þau verkefni sem lagt verður af stað í haldist innan fjárheimilda og aðsókn verði í samræmi við væntingar.

Gert er ráð fyrir að:

- Launakostnaður lækki
- Rekstrarkostnaður annar en laun lækki
- Að almennar verðlagsbreytingar á aðkeyptri þjónustu og vörum séu 5%
- Sértekjur dragist saman
- Miðaverð hækki um 2% án þess að það dragi úr aðsókn
- Ekki komi til tækjakaupa sem ekki fáist fjárveiting á móti, en þegar hefur verið sent erindi til mennta- og menningarmálaráðuneytisins vegna ákvörðunar Póst- og fjarskiptastofnunar um tíðnisvið þráðlausra hljóðnema sem mun valda Þjóðleikhúsinu kostnaði sem svarar u.þ.b. 12 millj.kr.

Ekki eru gerðar væntingar til annarra sýninga sem ófrumsýndar eru umfram það sem sambærilegar sýningar hafa gert í fortíðinni og er áætlunin varfærin að því leyti.

Ef aðsókn að sýningum á fyrri hluta ársins er undir væntingum má grípa til breytinga á áformum haustsins, m.a. að fresta og færa frumsýningar. Af fenginni reynslu er slíkt þó ekki einfaldur hlutur og þó mikill fyrirvari sé á slíku er ekki sjálfgefið að breyting á frumsýningartíma gangi og að því fylgi ekki kostnaður fyrir leikhúsið.

Rekstrarreikningur ársins 2012

Tekjur:	2012
Framlag ríkissjóðs	683.700.000
Önnur framlög	9.943.768
Miðasölutekjur	286.661.324
Aðrar tekjur	55.408.886
Samtals tekjur	1.035.713.978
 Gjöld:	
Laun og launatengd gjöld	681.892.395
Önnur gjöld	366.042.038
Samtals gjöld	1.047.934.433
 Rekstrarhalli	<u>-12.220.455</u>
 Eigið fé:	
Eigið fé 01.01.2012	-8.446.735
Rekstrarhalli 2012	-12.220.455
Eigið fé 31.12.2012	<u>-20.667.190</u>

Markaðs- og kynningarstarf

Starfsemi markaðs- og kynningardeildar gekk vel þrátt fyrir aukin umsvif. Með aukinni miðasölu og fjölgun gesta hefur álag á deildinni aukist talsvert.

Í vor var samið við nýja auglýsingastofu, Brandenburg og hefur hún séð um gerð auglýsingaefnis fyrir leikárið 2012-2013 en öll vinna við hönnun, umbrot og myndatökur hefur verið aðkeypt á árinu.

Áfram hefur verið lagt kapp á að nýta samfélagsmiðla við markaðssetningu á leikhúsinu og sýningum þess en einnig hefur verið lögð aukin áhersla á beina markaðssetningu og sölu til hópa. Meðal annars með því að bjóða stórum hópum tengiliða á forsýningar og kynna fyrir þeim um leið starfsemi leikhússins. Marktækur árangur hefur verið á þeim aðgerðum sem meðal annars skilaði sér í aukinni sölu gjafakorta fyrir jólin.

Áskriftarleiðir og sala

Leikárbæklingurinn fór í dreifingu þann 23. ágúst og fór kortasala af stað í kjölfarið.

Kynningarbæklingurinn var veglegur og mikið lagt í upphafskynninguna. Rétt eins og síðasta ár var í upphafi leikárs hringt í alla fyrri áskrifendur og þeim kynnt leikárið. Að auki var haft samband við forsvarsmenn starfsmannafélaga 300 stærstu fyrirtækja landsins og þeim boðið á forsýningu í leikhúsinu og kynningu á leikári. Í haust voru í boði fjögur mismunandi kort í leikhúsið.

Leikhúskort Þjóðleikhússins.

- Leikhúsgesturinn velur sér fjórar sýningar á leikárinu um leið og hann tryggir sér sæti á ákveðnar sýningar.

Frumskýningarkort.

- Leikhúsgestir tryggja sér fast sæti á frumsýningar á Stóra sviðinu.

Ungmennakort.

- Sambærilegt og Leikhúskort Þjóðleikhússins, leikhúsgestir yngri en 25 ára tryggja sér sæti á fjórar sýningar á leikárinu.

Kúlukort

- Kort sem gildir á þrjár af þeim smærri barnasýningum sem sýndar eru leikárið 2012-2013.

Efnt var til samstarfs við Arion-banka um sölu á áskriftarkortunum. Viðskiptavinir bankans fengu 2.000 króna afslátt af kortum og greiddi bankinn 1.000 krónur fyrir hvern af sínum viðskiptavinum sem nýttu sér tilboðið.

Fyrir jólin var efnt til söluátaks á gjafakortum og var auk hefðbundins gjafakorts boðið upp á sérstök gjafakort á Dýrin í Hálsaskógi ásamt hljómdiski.

Innra starf

Þjóðleikhúsið hélt áfram að hlúa að innra starfi leikhússins með reglulegum starfsmannafundum, endurmatsfundum eftir frumsýningar sýninga og samverustundum starfsmanna. Einnig heldur þjóðleikhússtjóri, ásamt framkvæmdastjóra og leiklistarráðunauti, reglulega fundi með leikarahópi hússins. Ásamt leiklistarráðunauti tekur þjóðleikhússtjóri viðtöl árlega við hvern leikara hússins.

Starfsmannastefna

Starfsmannastefna Þjóðleikhússins var síðast uppfærð árið 2010 er aðgengileg starfsfólki á innra neti leikhússins.

Jafnréttisstefna

Jafnréttisáætlun Þjóðleikhússins var skráð árið 2007. Hún er yfirfarin reglulega. Jafnréttisstefnan er aðgengileg starfsfólki á innra neti leikhússins.

Öryggismál

Með því að Fasteignir Ríkissjóðs hafa í góðri samvinnu við öryggisfulltrúa Þjóðleikhússins unnið að úrbótum á brunavörnum hússins teljast þær nú komnar í ásættanlegt horf. Ekki teljast neinir brýnir ágallar vera á brunavörnum og er ekki lengur í gildi það logabann sem sett var á vegna þess að brunavörnum þótti ábótavant. Þannig var í október skipt um reykklúgur í sviðsturni, en þar fór síðasta alvarlega athugasemdin út úr skýrslu Eldvarnareftirlits Höfuðborgarsvæðisins. Fyrir liggur rýmingaráætlun Þjóðleikhússins sem nýlega var uppfærð í samræmi við ýtrustu kröfur. Sambærileg áætlun vegna Jónshúss, Lindargötu 7 er á lokastigi.

Húsnæði Þjóðleikhússins

Á árinu 2012 var unnið að lokafrágangi gestasnyrtinga í kjallara og aðkomu að þeim. Nýjar snyrtingar er glæsilegar og svo sannalega mikilvæg bót á aðstöðu gesta, en þær nýtast bæði gestum á sýningum í aðalsal og Leikhúskjallara. Skrifstofur þjóðleikhússtjóra, framkvæmdastjóra, leiklistarráðunautar og markaðsdeildar fluttu úr Jónshúsi yfir í aðalbyggingu og bakvinnsla og bókhald þangað í þeirra stað. Vegna þessa var unnið að lagfæringum á skrifstofugangi í aðalbyggingu og m.a. skipt um gólfefni. Aðstaða bakdyravarða í aðalbyggingu var einnig endurgerð á árinu og hefur bakdyravörður nú aðstöðu í glerbúri í fyrstu forstofu við starfsmannainngang Lindargötumegin.

Á stóra sviðinu var hurðaoþ stækkað við leikmyndageymslu, en það var nokkur framkvæmd og þurfti vegna hennar m.a. að færa mikið af raflögnum. Hin aukna opnun auðveldar leikmunaskiptingar, en enn er tilfinnanlegt hversu lítið geymslupláss fyrir leikmyndir er í Þjóðleikhúsinu og að hleðsludyr inn í húsið skuli vera á annarri hæð.

Rafvirkjar frá Fasteignum ríkisins unnu að því að bæta lýsingu utanhúss og komið hefur verið fyrir ljósum yfir öllum útidýrum, en húsið sjálft er illa upplýst og gönguleiðir meðfram húsinu eru skyggðar, sérstaklega við Lindargötuna. Betur þarf að huga að þessum þætti, bæði svo húsið njóti sín til fullnustu í skammdeginu og eins til að aðkoma gesta sé björt og greið.

Um mitt ár flutti Þjóðleikhúsið búningageymslu sína á Laugarnesveg 91 úr Skútuvogi 4. Þar var komið upp betri aðstöðu til geymslu búninga. Jafnframt var fækkað nokkuð í hinu gríðarmikla safni og þegar forstöðumaður hafið valið úr þá búninga sem vert var talið að geyma var áhugaleikfélögum um land allt gefinn kostur á að sækja sér búninga í safnið sér að kostnaðarlausu.

Mikil ásókn var í umframbúninga og tæmdust allar slár á örfáum klukkustundum. Með þessu framtaki var Þjóðleikhúsið að styðja við áhugastarf á landsbyggðinni, en auk þess nutu atvinnuleikhópar á höfuðborgarsvæðinu, Listaháskólinn, dansskólar og leiklistarklúbbar framhaldsskólanna góðs af framtakinu.

Á árinu 2013 er fyrirhuguð bygging leikmyndageymslu við austurhlið leikhússins ofan við Smíðaverkstæði. Mun þá verða sett upp skæralyfta sem gengur niður á verkstæðið og auðvelda þannig vinnu við leikmyndir auk þess sem hleðsla inn í húsið mun verða auðveldari. Með því mun Þjóðleikhúsinu einnig auðveldað að keyra samhliða þrjár eða fleiri sýningar, en á núlfíðandi vetri hafa sýningar þurft að víkja fyrir nýjum vegna plássleysis. Það er einnig von Þjóðleikhússins að við þetta muni fækka handtökum við skiptingar. Samhliða þessum framkvæmdum er ætlunin að færa spennistöð Orkuveitu Reykjavíkur sem staðsett er í kjallara leikhússins og tekur þar pláss og skapar hættu ef til bruna kæmi.

Þegar er hafin vinna við hönnun og færslu stöðvarinnar með aðkomu Fasteigna ríkissjóðs, Orkuveitu Reykjavíkur og arkitekta Þjóðleikhússins. Vilyrði hefur einnig fengist frá Mennta- og menningarmálaráðuneytinu fyrir nýjum ljósdeyfum fyrir stóra sviðið. Núverandi ljósdeyfar eru komnir nokkuð yfir eðlilegan líftíma og ef þeir gefa sig mun verða rekstrarstöðvun leiksýninga á aðalsviði leikhússins um skemmri eða lengri tíma. Ljósdeyfar þessir teljast til staðalbúnaðar hússins og endurnýjun þeirra er ekki hluti af daglegum rekstri. Því til staðfestingar má nefna að við endurbætur Þjóðleikhússins í fortíðinni var skipt um þessa ljósdeyfa og var sá kostnaður reiknaður með endurbyggingarkostnaði og fengin sérstök fjárveiting frá Alþingi vegna hans.

Á árinu 2013 er stefnt að því að laga andyri Þjóðleikhússins við aðalinngang, skipta þar um ónýtar gólfplísar og mála. Jafnframt mun skipt um lýsingu í framhúsi og áhorfendasal og farið úr glóperum yfir í LED.

Hverfisgata 21, húsnæði bókagerðarmanna, var sett á sölu snemma á árinu og allra leið leitað af hálfu Þjóðleikhússtjóra til að vekja athygli yfirvalda á hversu mikilvægt væri að ríkið festi sér húsið, en það hefur lengi legið fyrir að til að framtíðaráform um stækkun Þjóðleikhússins geti gengið eftir, er nauðsynlegt að ríkið eignist húsið við Hverfisgötu 21.

Heimildarákvæði um kaup á viðbótarhúsnæði fyrir starfsemi Þjóðleikhúsinu hefur verið í fjárlögum undanfarin ár, en það ákvæði hefur ekki verið nýtt. Ekki reyndist vilji hjá ríkinu til að nýta ákvæðið til þess að kaupa Hverfisgötu 21 og var húseignin seld einkaaðila, sem hóf gagngerar endurbætur á húsin með það að markmiði að opna þar hótél með vorinu. Það er mat yfirstjórnar Þjóðleikhússins að þarna hefði ríkisvaldið mátt standa betur um framtíðar hagsmuni Þjóðleikhússins.

Tæknibúnaður leikhússins

Endurnýjunarþörf tækjabúnaðar ljósa- og hljóðdeilda Þjóðleikhússins Þessi áætlun hefur verið unnin og legið fyrir um nokkra hríð og m.a. á grundvelli hennar forgangsraðað undanfarin ár vegna umsókna Þjóðleikhússins um fjármuni til tækjakaupa af fjárlagalið 02-969.673.

Nánar um endurnýjunarþörf tækjabúnaðar í viðauka 2.

Viðaukar

Viðauki 1 – Tilnefningar Þjóðleikhússins til verðlauna og viðurkenninga.

Vesalingarnir - 9 Grímutilnefningar

Sýning ársins

Leikstjóri ársins - Selma Björnsdóttir

Leikkona ársins í aukahlutverki - Arnbjörg Hlíf Valsdóttir

Leikmynd ársins - Finnur Arnar Arnarsson

Búningar ársins - María Th. Ólafsdóttir

Lýsing ársins - Lárus Björnsson og Ólafur Ágúst Stefánsson

Hljóðmynd ársins - Þorvaldur Bjarni Þorvaldsson og Sigurvald Ívar Helgason

Söngvari ársins - Þór Breiðfjörð

Söngvari ársins - Egill Ólafsson

Afmælisveislan- 7 Grímutilnefningar

Sýning ársins

Leikstjóri ársins - Guðjón Pedersen

Leikari ársins í aðalhlutverki - Ingvar E. Sigurðsson

Leikkona ársins í aðalhlutverki - Kristbjörg Kjeld

Leikari ársins í aukahlutverki - Björn Thors

Leikari ársins í aukahlutverki - Eggert Þorleifsson

Leikari ársins í aukahlutverki - Erlingur Gíslason

Heimsljós - 5 Grímutilnefningar

Sýning ársins

Leikstjóri ársins - Kjartan Ragnarsson

Leikari ársins í aðalhlutverki - Björn Thors

Leikari ársins í aðalhlutverki - Hilmir Snær Guðnason

Leikkona ársins í aukahlutverki - Ólaffa Hrönn Jónsdóttir

Hreinsun - 4 Grímutilnefningar

Sýning ársins

Leikstjóri ársins - Stefán Jónsson

Leikmynd ársins - Ilmur Stefánsdóttir

Lýsing ársins - Halldór Örn Óskarsson

Dagleiðin langa - 2 Grímutilnefningar

Leikkona ársins í aðalhlutverki - Guðrún Snæfríður Gísladóttir

Leikari ársins í aukahlutverki - Hilmir Snær Guðnason

Svartur hundur prestsins - 5 Grímutilnefningar

Höfundur ársins - Auður Ava Ólafsdóttir

Leikkona ársins í aðalhlutverki - Kristbjörg Kjeld

Leikkona ársins í aukahlutverki - Margrét Vilhjálmsdóttir

Tónlist ársins - Gísli Galdur Þorgeirsson

Hljóðmynd ársins - Gísli Galdur Þorgeirsson

Samstarfsverkefni:

Leikkona ársins í aukahlutverki - Harpa Arnardóttir fyrir hlutverk sitt í leiksýningunni Sjöundá í sviðssetningu Aldrei óstelandi og Þjóðleikhússins

Barnasýning ársins - Skýjaborg eftir Tinnu Grétarsdóttur

Sproti ársins - Tinna Grétarsdóttir og verkið Skýjaborg

Danshöfundur ársins - Tinna Grétarsdóttir

Menningarverðlaun DV fyrir árið 2012

Tilnefningar verkefna Þjóðleikhússins:

Leiklist:

Macbeth, sýning Þjóðleikhússins.

Umsögn valnefndar

Macbeth í uppsetningu ástralska leikstjórans Benedicts Andrews var leiklistarviðburður, óhefðbundinn og ögrandi í senn. Sýningunni mætti lýsa sem sviðsgjörningi sem byggði á styttri útgáfu á leikriti Shakespeares, stórkostleg veisla fyrir augað og önnur skynfæri. Öll ytri umgjörð og útlit sýningarinnar ásamt leik, lýsingu og tónlist skiluðu áhrifamikilli leiksýningu sem tvímælalaust reyndi meira á skynjun en skilning áhorfenda.

Finnur Arnar Arnarson fyrir leikmyndir í tveimur sýningum Þjóðleikhússins, Jónsmessunótt og Fyrirheitna landinu

Umsögn valnefndar

Finnur Arnar Arnarson er tilnefndur fyrir sviðsmyndir sínar í leikritinu Jónsmessunótt eftir Hávar Sigurjónsson og Fyrirheitna landinu eftir Jez Buttersworth í leikstjórn Guðjóns Pedersen. Báðar þessar sviðsmyndir sína styrkleika Finns Arnars sem leikmyndahöfundar. Hann hefur einstakt næmi fyrir hugmyndaheimi þeirra leikverka sem hann vinnur við og er fundvís á frumlegar lausnir. Áðurnefndar leikmyndir Finns Arnar bera þessu órækt vitni í sjónrænni útfærslu sinni, ekki síst leikmyndin í Jónsmessunótt.

Danslist:

Skýjaborg, danssýning fyrir börn, samstarfsverkefni.

Já elskan, danssýning, samstarfsverkefni.

Lovísa Ósk Gunnarsdóttir, fyrir dans í samstarfsverkefninu Já elskan.

Menningarverðlaun DV í danslist hlaut Skýjaborg.

Dansverkið Skýjaborg fékk verðlaun fyrir að bjóða ungum börnum upp á hágæða list og vera þannig mikilvægt innlegg til barnamenningar. Verkið er dansverk fyrir aldurshópin 6 mánaða til 3 ára og fjallar um tvær sérstakar veðraverur sem vakna upp á ókunnum stað. Að verkinu stendur einvala lið listamanna með danshöfundinn Tinnu Grétarsdóttur fremsta í flokki. Mikill metnaður og fagmennska einkennir alla þætti verksins í hvívetna hvort sem um ræðir dansinn, tónsköpunina eða sjónræna umgjörð. Allar listgreinarnar unnu gríðarlega vel saman og náðu að skapa forvitnilegan heim sem heillaði börn og foreldra frá upphafi til enda.

Viðauki 2 - endurnýjunarþörf tæknideilda.

Ljósadeild

Stóra sviðið	Magn	Einingaverð	Samtals	Endurnýjunar hraði (ár)	Endurnýjunar verð á ári	Aldur (ár)	Kaupár
Dimmar	625	59.000 kr.	36.875.000 kr.	15	2.458.333 kr	21	1992
Ljósaborð	1	5.500.000 kr.	5.500.000 kr.	8	687.500 kr	2	2011
Hreyfiljós (VL100)	12	1.500.000 kr.	18.000.000 kr.	7	2.571.429 kr	8	2005
Hreyfiljós (TW1)	12	900.000 kr.	10.800.000 kr.	7	1.542.857 kr	3	2010
Hreyfiljós (Mac600)	8	900.000 kr.	7.200.000 kr.	7	1.028.571 kr	16	1997
Litaskiptar	10	400.000 kr.	4.000.000 kr.	7	571.429 kr	8	2005
Leikhúsljós (Niethammer)	150	350.000 kr.	52.500.000 kr.	10	5.250.000 kr	21	1992
Leikhúsljós (PAR)	200	30.000 kr.	6.000.000 kr.	10	600.000 kr	18	1995
Leikhúsljós (PC)	150	140.000 kr.	21.000.000 kr.	10	2.100.000 kr	21	1992
LED skjár	1	6.000.000 kr.	6.000.000 kr.	5	1.200.000 kr	2	2011
Effectar/ reykvélar	3	150.000 kr.	450.000 kr.	5	90.000 kr	2	2011
Kaplar			5.000.000 kr.	10	500.000 kr		
Uppfærsla hreyfiljósa			5.000.000 kr.	1	5.000.000 kr		
			178.325.000 kr.		23.600.119 kr		
Kassinn							
Dimmar	120	40.000 kr.	4.800.000 kr.	15	320.000 kr	8	2005
Ljósaborð	1	3.500.000 kr.	3.500.000 kr.	8	437.500 kr	8	2005
Leikhúsljós	120	140.000 kr.	16.800.000 kr.	10	1.680.000 kr	8	2005
Effectar/ reykvélar	1	150.000 kr.	150.000 kr.	5	30.000 kr	0	2013
			25.250.000 kr.		2.467.500 kr		
Kúlan							
Dimmar	84	40.000 kr.	3.360.000 kr.	15	224.000 kr	10	2003
Ljósaborð	1	2.500.000 kr.	2.500.000 kr.	8	312.500 kr	21	1992
Leikhúsljós	50	140.000 kr.	7.000.000 kr.	10	700.000 kr	28	1985
Effectar/reyskvélar	1	150.000 kr.	150.000 kr.	5	30.000 kr	0	2013
			13.010.000 kr.		1.266.500 kr		
Önnur svið							
Dimmar	24	40.000 kr.	960.000 kr.	15	64.000 kr	10	2003
Ljósaborð	1	1.000.000 kr.	1.000.000 kr.	8	125.000 kr	0	2013
Leikhúsljós	40	140.000 kr.	5.600.000 kr.	10	560.000 kr	28	1985
			7.560.000 kr.		749.000 kr		
Samtals			224.145.000 kr.		28.083.119 kr		

Dimmakerfi Stóra sviðs:

- Stýringar fyrir dimmera hafa verið að bila reglulega og erfitt er orðið að fá varahluti.
- Engir dimmerar eru til vara og sum númer óvirk eða með 70% virkni.
- Möguleiki á alvarlegri bilun á sýningu.
- Engin viðgerðarþjónusta er í boði hér á landi.
- Ef stýringar dimma bila er ekki hægt að halda áfram sýningum á sviðinu.
- Mögulegt að fækka dimmum ef við skiptum yfir í nýrri ljós sem eru með innbyggðum dimmum.

Leikhúsljós stóra sviðs:

- Komin langt fram yfir endurnýjunartíma. Flest orðin um 21 árs gömul.
- Búið að halda þeim við með því að skipta út glerjum og speglum sem er orðið mjög erfitt að fá í dag. Varahlutir líka orðnir mjög dýrir.
- Möguleiki á að skipta út eldri ljósum fyrir hreyfiljós og þannig smá fækka kösturum sem sparar tíma á sviði við að stilla inn handvirkt.

•

Hreyfiljós:

- Hluti kominn á endurnýjunartíma eða orðin ónýt.
- Færri vinnustundir við innstillingar.
- Færri kastarar sjá um vinnuna.

Kassinn:

- Ljósaborð kassans hrundi nú á dögnum og höfum við keypt nýtt borð þar sem er samt mun ódýrara en það sem fyrir var og er yfirleitt notað sem ferðaborð.
- Ljósaborðið sem hrundi er samt yngra en mörg borð sem við notum og veldur það áhyggjum.
- Þar sem Kassinn þarf nú að vera tvísetinn að hluta, er mikilvægt að það sé til búnaður til þess að mæta þeim kröfum.

Kúlan:

- Ljósaborð Kúlunar er fengið að láni frá Borgarleikhúsinu 2009 eða ári eftir að þeir hættu að treysta því á sýningum.
- Dimmar kúlunar eru ónýtir og erum við að nota dimma sem notaðir voru til að bjarga dimmabiluninni á stóra sviði 2008
- Ljósabúnaður samanstendur af elstu tækjum hússins sem eru sumhver orðin hátt í 40 ára.

Leikhúskjallari:

- Ljósaborð er orðið mjög gamalt og nýttist ekki í samkeyrslu ljósa og hljóðs.
- Hér eru notaðir afgangskastarar af öðrum sviðum.

Leikloftið/Brúðuloftið:

- Ljósaborðið er varaborð af stóra sviði sem hætt var að nota 2011.
- Vegna fjölda sýninga í Kassa og Kúlu er ekki hægt að nýta afgangsbúnað þaðan á Brúðuloftinu. Við þurfum því að kaupa inn búnað til notkunar þar, eða í Kúlunni og færa eldri búnað yfir.

Starfsemi ljósadeildar og nýr búnaður

Starfsmenn deildarinnar hönnuðu lýsingu fyrir 15 leiksýningar á fjórum sviðum leikhússins, ásamt því að aðstoða hópa sem koma með tilbúnaðar gestasýningar. Starfsmenn sjá um allt viðhald á tækjabúnaði deildarinnar og stilla inn ljós fyrir sýningar auk þess að annast keyrslu á sýningum.

Vegna þess samstarfs sem efnt hefur verið til við Brúðuheima á Leikhúsloftinu er nauðsyn fyrir Þjóðleikhúsið að koma sér upp a.m.k. 36 rásum og ljósabúnaði þar.

Sá nýi búnaður sem ljósadeild fékk til starfseminnar var m.a. :

- Díóðu skjár frá Kína nýttist vel við notkun myndbanda í sýningum þar sem plássleysi veldur erfiðleikum við notkun myndvarpa.
- Ljósaborð í Kassanum gaf sig, og kaupa þurfti nýtt ljósaborð.

Hljóðdeild						
Stóra sviðið	Magn	Einingaverð	Samtals	Endurnýjunar hraði (ár)	Endurnýjunar verð á ári	Aldur í dag (í árum)
Hljóðmixer	1	21.500.000 kr.	21.500.000 kr.	10	2.150.000	10
Hljóðkerfi í aðalsal	1	8.000.000 kr.	8.000.000 kr.	10	800.000	8
Turnhátalarar	2	978.900 kr.	1.957.800 kr.	10	195.780	15
Sviðshátalar	2	690.250 kr.	1.380.500 kr.	10	138.050	10
Þráðlausir hljóðnemar	19	34.100 kr.	647.900 kr.	1	647.900	2
Móttakari fyrir þráðlausa	19	494.749 kr.	9.400.231 kr.	7	1.342.890	15
Sendar f. Þráðlausa	19	286.800 kr.	5.449.200 kr.	7	778.457	10
Lagnir (coax/Cat-5)			1.000.000 kr.	7	142.857	20
			49.335.631 kr.		6.195.934	
Sviðshlustun						
Hátalar	40	30.000 kr.	1.200.000 kr.	10	120.000	60
Lagnir			500.000 kr.	10	50.000	60
Magnari	1	379.283 kr.	379.283 kr.	10	37.928	15
Framhús hljóðkerfi	1	1.798.524 kr.	1.798.524 kr.	10	179.852	1
Intercom	1	5.375.316 kr.	5.375.316 kr.	7	767.902	1
Sjónvarpskerfi	1	1.500.000 kr.	1.500.000 kr.	7	214.286	15
			2.079.283 kr.		207.928	
Kúlan						
Hátalarar	2	328.486 kr.	656.972 kr.	10	65.697	15
Mixer	1	382.470 kr.	382.470 kr.	8	47.809	20
			1.039.442 kr.		113.506	
Heild						
Öll svið			52.454.356 kr.		6.517.369	

Hljóðdeild Þjóðleikhússins þarf ávallt að sinna viðhaldi tækjabúnaðar og eru sum tæki hennar komin á aldur, þótt enn megi notast við stóran hluta búnaðarins.

Stóra sviðið:

- Á árinu var keyptur nýr mixer þar sem sá sem fyrir var, var úr sér genginn og viðhald mjög kostnaðarsamt.
- Endurnýjun á lögnum milli sviðs og hljóðklefa fór fram samhliða kaupum á nýjum mixer.
- Vantar 2 góða hátalara í turna (Meyer UPA1p, UPJ1p).
- Vantar 2 góða hátalara innst á sviði (Meyer UPA1p, UPJ1p).
- Þegar hafa verið pantaðir nýir hljóðnemar og sendar vegna fyrirhugaðra breytinga á tíðnisviði, og er áætlaður kostnaður um tólf milljónir króna.

Kúlan:

- Leysa hljóðkerfismál þar, þar sem hátalarar sem nú eru notaðir þar eru hugsaðir sem "lausir" hátalarar til notkunar á einstökum viðburðum þegar þörf er á. Það vantar annað hvort hljóðkerfi fyrir Kúluna eða hátalara í stað þeirra sem þar eru.

Stúdíó:

- Þarf að finna stað og koma upp þolanlegri aðstöðu til upptöku á auglýsingum og almennri hljóðvinnslu, þar sem truflun af umgangi, æfingum og viðburðum í húsinu er í algjöru lágmarki.

Leikhúskjallari:

- Hljóðkerfi og mixer og monitora á svið. Hugsanlega er hægt að nota gamla hljóðkerfi stóra sviðsins að einhverju leyti.

Leikhúsloftið/Brúðuloftið:

- Vegna þess samstarfs sem efnt hefur verið til við Brúðuheima á Leikhúsloftinu er nauðsyn fyrir Þjóðleikhúsið að koma sér upp nauðsynlegum hljóðbúnaði þar.

Almennt:

Sviðhlustun og sjónvarpskerfi hússins er orðið úrelt og hefur það legið fyrir frá árinu 2000. Þetta kerfi er dýrt en mikilvægt fyrir alla starfsemi hússins og er staðan þannig nú að ekki er lengur tekin ábyrgð á að kerfið virki vegna þeirra útbrunnu magnara, lagna og hátalara sem liggja út um allt hús, þó allt sé gert til þess að halda því gangandi. Ef kerfið gefur sig fyrirvaralaust einhvern daginn, er spurning hvernig hægt er að bregðast við. Þetta er kerfi sem verður ekki sett upp á einum degi eða einni viku heldur þarf að draga í öll rými nýja kapla og hátalara. Því verður að gera ráð fyrir að þetta verði gert á tíma sumarlokunar eða einfaldlega húsinu lokað á meðan.

- Sendimæka-loftnet. Þau eru orðin börn síns tíma enda orðin fimmtán ára gömul og hefur tækni fleytt áfram á þessu sviði. Það kemur fyrir á öllum stórum söngleikjum þar sem margir sendar eru í gangi að þeir missa samband við móttakara og rödd leikarans dettur út. Þetta gerist með miklum hveli sem er mikil truflun fyrir bæði áhorfendur og leikarann.
- Fjöllínukapall. Í Kassanum hefur aldrei verið til staðar fjöllínukapall, en hann myndi einfalda mikið hluti sem nú eru afar flóknir.

Viðauki 3 – fjöldi starfsmanna eftir starfssviðum.

Fjöldi starfsfólks eftir deildum, fastráðið og (verkefna-/lausráðið)

Þjóðleikhússtjóri: 1

Framkvæmdastjóri: 1

Leiklistarráðunautur 1

Fræðsludeild og barnaleikhús: 2

Tæknistjórn 1

Fjármál/laun/bókhald : 4

Kynningardeild og miðasala: 4 (8)

Sýningarstjórn/skipulag: 3

Ljósadeild: 4 (9)

Hljóðdeild: 3 (7)

Sviðsdeild: 9 (27)

Búningadeild: 5 (9)

Leikmunir: 3 (4)

Hárgreiðsla og förðun: 4 (10)

Gestamóttaka: (31)

Húsvarsla, ræsting, mótuneyti: 5

Þjóðleikhúsráð/lístráð (10)

Á árinu 2012 var skipting á milli hinna listrænu sviða með eftirfarandi hætti:

Leikstjórar: (11)

Leikmynda- og búningahöfundar: (12)

Tónlistastjórar: (5)

Aðstoðarmenn leikstjóra: (6)

Leikarar: 25 (36)

Aukaleikarar: (38)

Tónlistarmenn: (47)